

Vándorgyűlési előzetes

2013. július 18–20. között Egerben kerül megrendezésre a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 45. Vándorgyűlése. A konferencia a *Szabad tudásáramlás, egyenlő hozzáférés – Könyvtárak az európai állampolgárokért* címet viseli.

A **Bibliográfiai Szekció** vándorgyűlési programja.

A szekció szakmai rendezvényének előadásait a tudás szabad áramlása és a szellemi javakhoz való európai hozzáférés témakörök alapján az elmúlt évszázadok könyvtári fejlődéstörténetének kitüntetett momentumaiból állította össze.

A délelőtti programot a „tudás szabad áramlása” gondolata köré szervezzük, elsőséggel a nemzeti könyvtári szolgáltatások területéről. Legfőbb nemzeti könyvkincsünknek, Mátyás király Corvina könyvtárának legszebb darabjai kerültek, közvetlenül a könyvtáralapító halála utáni időkben, a korabeli Európa legfényesebb uralkodói udvaraiba, még mielőtt a Budát elfoglaló törökök által a corvinák „szabad rablása” elkövetkezett volna. A XIX. század végén derült fény az addigi elképzelésekkel ellentétben, hogy nem az egykori hódító törököknél, hanem itt, Európában kell keresni az eltűnt corvinák nyomait. Az Országos Széchényi Könyvtárban napjainkban is folyó kutatás legújabb fejleményeiről számol be Zsupán Edina (OSZK) *A Corvina Könyvtár – Európa-szerte. A Corvina-kutatás másfél százada című előadásában*. De vajon, milyen mértékben tükröződhetnek az új és újabb kutatási eredmények a harmadik évezred elején nagyszabású digitalizálási munkák egyik legkiemeltebb produktumán, a Bibliotheca Corviniana Digitalis online felületén, melyek a lehetőségei a digitalizált műkincsek karbantartásának, fejlesztésének, őrzésének? Ezeket a kérdéseket helyezi előadás középpontjába Káldos János (OSZK) *A Bibliotheca Corviniana Digitalis – kincs – közkincs – préda?* címmel.

A tudás szabad áramlásának legfőbb letéteményesei az egyetemek – e tekintetben a Debreceni Egyetemen folyó tudományos kutatás-szolgáltatás kerül bemutatásra Karácsony Gyöngyi (DEENK) *iDEa: a Debreceni Egyetem disszeminációs portál-rendszere* című előadásában.

A bibliográfusok szakmai közösségének szorosabban vett tárgya ez évben egy-szersmind folytatása a tavaly megkezdett bibliográfia-elméleti gondolkodásnak, amikor a MaNDALat köré szervezett rendezvényünkön feltettük azt a kérdést, hogy *Bibliográfiai leírás és/vagy metaadat?* járuljon a digitalizált dokumentumokhoz, annak kielégítőbb azonosítására. Az idén Egerben a könyvtári leírási szabályok megújításának lehetőségeiről tart előadást Vass Johanna (Postamúzeum Könyvtára) *RDA: a „szabad tudásáramlás” elősegítése a weben a könyvtári leírási szabályok megújításával* címmel, összefoglalva az új nemzetközi katalógizálási szabályzat, a Resource Description and Access (RDA) megismerésével, illetve tesztelésével, bevezetésével kapcsolatos fejleményeket, információkat.

Délután először az „egyenlő hozzáférés” kérdéskörében tekintünk vissza éppen csak másfél-két évszázadnyi időre. E téren először középpontba kerül a legnagyobb

hátrányos helyzetű „csoport”, a nők hozzáférése a tudás javaihoz. Két előadás hangzik el e témakörben: *Páratlan péntek a Civil Rádióban. Tudásmegosztási kezdeményezések a magyar nő történet korszakaiban* címmel Elekes Irén Borbála (OSZK) és *A Magyar Asszonyok Könyvtára. „Székely kapu” Benczúrné Boldizsár Kata Piroska emlékére* címmel Nagy Anikó (OSZK) részéről.

Vajon napjainkban már nem kérdés a nők hozzáférése a „tudáshoz”, a tanulásban, munkaerőpiacon vagy a tudományos és közéletben? E kérdésekre a válaszhoz Bárdosi Mónika (KSH) *A nők egyenlő (?) hozzáférése a statisztika tükrében* című előadása fog színes adatokat szolgáltatni.

Lehetséges, hogy a nők mintegy kétszáz év alatt kivívták az egyenlő hozzáférés jogát, de vajon mit kell tennie a könyvtáraknak a többi hátrányos helyzetűek, látás- és mozgássérültek információhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében? A szakmai programunkat záró előadással visszatérünk az egyetemek világába, ahol Sági Ildikó (BCE KK) *Egyenlő hozzáférés a Corvinus Egyetem Központi Könyvtárában* című bemutatójával hívja fel a figyelmet néhány, még igencsak megoldandó problémára.

A **Zenei Szekció** vándorgyűlési programjának címe: *Hagyomány és progresszió. Fogódzóink a zenében és a zenével.*

Programunkat Csergő-Herczeg László lantművész indítja, aki korabeli hangszerrel adja elő Tinódi Lantos Sebestyén *Summáját írom Eger várának* című énekét. Majd részletek hangzanak el Arany János daloskönyvéből Dsupin Pál és Csergő-Herczeg László előadásában.

A zene egyetemes, mégis minden település rendelkezik érdekességekkel saját környéke zenetörténetéből. Ez alól Eger sem kivétel. Gondoljunk csak a bazilikára és orgonájára, vagy arra, hogy Egerben már komoly hagyománya van a zenetanárképzésnek. A zene és a település kapcsolata érdekességeiről hallhatunk előadást a lantmuzsikát követően.

Barta Gergely zeneszerző, egyetemi adjunktus, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem oktatója tartja meg a teljes programunknak címet adó előadását *Hagyomány és progresszió* címmel. Az előadásában azt fogja bemutatni, hogyan jut el a mai kortárs komoly zene a hallgatóhoz könyvtáron kívül és belül. A mai kortárs (komoly) zene és az olvasók, hallgatók találkozási, „hozzáférési” lehetőségeiről gondolkozva úgy tűnik, hogy ez a terület mintha „mostohagyerek” lenne. A kortárs komolyzene sokunk számára nehezen megközelíthető, sokszor nagyon idegennek is tűnik. Ez azért is különösen érdekes, mert a régebbi korok zenetörténetét kutatva azt látjuk, hogy a legismertebb zene mindenkor az aktuális, a kortárs művészet volt.

Az előadáshoz Grégász Miklós, a Debreceni Egyetemi Könyvtár Médiatár zenei könyvtárosa fűzi hozzá majd a debreceni tapasztalatokat az iskolán kívüli művelődés elősegítésében. Ugyanis a DEENK Zeneműtára számos különleges zenei programot kínál nem csak diákoknak. Ehhez még egy TÁMOP-os pályázati támogatást is sikerült megszerezni. Erről is kaphatunk információkat.

A **Társadalomtudományi Szekció** vándorgyűlési programjának címe: *Kihívások és megoldások a 21. század könyvtárában.*

A szekció július 19-én 13 órakor kezdi ülését Murányi Lajos moderálásával. Az előzetes terv szerint elsőként Perjési Vera, az Országgyűlési Könyvtár munkatársa

Európai szintű válaszok a digitális kor kihívásaira címmel tart előadást, majd Dorca Áron, a Europe Direct Pest megyei képviselője beszél *Szabad tudásáramlás, egyenlő hozzáférés: könyvtárak az európai állampolgárokért* címmel az uniós tájékoztatás innovatív eszközeiről. A SZIE Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár (Gödöllő) két dolgozója, Koósné Török Erzsébet és Kissné Bognár Krisztina Kosáry Domokosról, a könyvtárossal, a tudományszervező könyvtárigazgatóról mondja el gondolatait. Barna Marianna, szintén a Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár munkatársa a szakma új megoldásairól szól (*Útban a Web 2.0-ás felsőoktatási könyvtárak felé. Válaszadás kihívásokra, fejlődési tendenciákra a szabad tudásáramlás szolgálatában*). Befejezésül Mártfai Márta (Vasi Múzeumbarát Egyesület) a *Múzeumok és könyvtárak, mint az aktív polgárrá nevelés színhelyei* témában vetített képes előadásában konkrét példákat mutat be a szakmai közönségnek. Az előadások után egy kiállító is bemutatkozik, és ha az idő engedi, az új 2014–2018. évi könyvtári stratégia egyes kérdéseinek a megvitatására is sor kerül.

A **Könyvtárostanárok Egyesülete (KTE) Szekció** vándorgyűlési programjának címe: *Hogyan lehetek/maradhatok könyvtárostanárra? Képzési lehetőségek.*

Egyesületünket gyakran keresik meg kollégák a képzési, továbbképzési lehetőségekkel kapcsolatban. Ezen kérdések száma a tanárképzés többedszeri átalakítása és a könyvtárostánárokra vonatkozó képzettségi követelmények megváltozása miatt jelentős mértékben nőtt ebben az évben. Ezért is választottuk ezt a témát a 45. MKE vándorgyűlés keretében szervezett szekciónkra. A képzésben résztvevő könyvtár tanszékek, szakemberek és a résztvevők segítségével tervezünk tájékozódni és tájékoztatni.

A 2011. évi, a nemzeti köznevelésről szóló CXCV. törvény kétféle változást hozott a könyvtárostánárok végzettségére, képzettségére vonatkozóan. Az alapelv viszont nem változott. A könyvtárostánárnak továbbra is pedagógus diplomával és könyvtáros képzettséggel is kell rendelkeznie. Az új képzési formákat beépítve így fogalmaz a törvény a szükséges végzettségekkel kapcsolatban: „*könyvtárpedagógia-tanár; informatikus könyvtáros és tanító vagy tanár vagy szociálpedagógus*”. Ez a tapasztalatok szerint sokféle értelmezési problémát vet fel a korábbi képzési formákkal és diplomákkal szereplő szakképzettségekkel kapcsolatban.

A másik változás, hogy míg a korábbi átmeneti rendelkezés szerint a könyvtáros diploma helyett a középfokú könyvtáros szakképzettség is elegendő volt, addig az új törvényi előírás átmenti rendelkezése diploma helyett „*iskolarendszeren kívüli oktatásban szerzett emelt szintű könyvtárosi szakképesítés*”-t fogad el.

A területen folyamatban lévő más irányú változás a felsőoktatás és azon belül is a tanárképzés átalakulásából ered. A bolognai folyamat szerinti átalakulás meghozta szakmánknak a régen várt önálló szakot, a köznevelési törvényben is szereplő könyvtárpedagógia-tanár elnevezéssel. Ez az új osztatlan tanárképzésben is megmarad, de a megnevezés a szaknyelvnek jobban megfelelő könyvtárostanárra lesz (238/2012. Korm. rend.).

A továbbtanulni szándékozó kollégáknak a legtöbb kérdést a számukra szakmailag és anyagilag legelőnyösebb képzési formák megtalálása veti fel. Korábbi diplomájuk megfelelő előfeltétel-e? Kell-e szakpár? Hány félév? Képzési tartalom? A szekcióülés során abban igyekszünk segíteni, hogy a szakma iránt érdeklődőknek és a már pályán lévőknek milyen kötelezettségeik és lehetőségeik vannak a képzés területén.

A **Jogi Szekció** vándorgyűlési programjának címe: *A tudásáramlás „szabályozása” és szabadsága*.

A Jogi Szekció szakmai napjára 2013. július 19-én 11.00-tól 15.30-ig kerül sor, amely idén is sok érdekes, hasznos, aktuális és – reményeink szerint – tartalmas programot nyújt a hozzánk ellátogatók számára.

A szakmai programunk a hagyományainknak megfelelően majdnem egész napos rendezvény lesz. A délelőtti folyamán négy előadással járjuk körbe a *A tudásáramlás „szabályozása” és szabadsága* témakörét. A neves és elismert szakértők szakterületünk kulcskérdéseivel foglalkoznak, amelyek a XXI. századi könyvtárak és információs intézmények mindennapi munkáját érintik és nagy kihívások elé állítják őket: szerzői jog, digitalizálás és tartalomszolgáltatás. A Jogi Szekció nem titkolt célja az előadások segítségével támogatást és kommunikációs platformot is biztosítani a könyvtárosok számára a fent említett témakörök megvitatása révén. 2013-ban a Jogi szekció történetében először nagyra becsült külföldi szakértő előadása is gazdagítja rendezvényünket. Vesna Crnogorac, a Szerb Könyvtáros Egyesület főtitkára az MKE elnöksége meghívására látogat el az egri Vándorgyűlésre, és a Jogi Szekció szakmai programja részeként tartja meg előadását az IFLA Szabad hozzáférés az információhoz és a véleménynyilvánítás szabadsága bizottság munkájáról és az IFLA 1997-ben indított programjáról, európai kitekintésben. Adélelőtti program moderátora Haraszti Pálné, az MKE volt alelnöke lesz.

A Jogi Szekció idei vándorgyűlési előadói és tervezett előadásai:

Vesna Crnogorac, a Szerb Könyvtáros Egyesület főtitkára, a FAIFE tagja – IFLA–FAIFE (Committee on Free Access to Information and Freedom of Expression) szakmai programja európai kitekintéssel.

Dancs Szabolcs, az OSZK gyűjteményszervezési igazgatója – *A digitális felvilágosodás felé. Könyvtár, digitalizálás, szerzői jog.*

Tóth Éva, az Országgyűlési Könyvtár Nyilvános Szolgáltatások Osztályának osztályvezetője – *Szerzői jog a tudásáramlás szolgálatában – Gyakorlat az OGYK-ban.*

Horváth Zoltánné, a T-Systems Magyarország Zrt. szakértékesítési menedzsere – *„CLEARINGHOUSE”. A digitális könyvtárak jogszerű és hatékony szolgáltatásáért. Tervezés, szervezés, működtetés kooperatív informatikai platformokkal.*

A Jogi Szekció délutáni programja a *Nemzeti emlékezet és digitális hozzáférés – digitális emlékezet és nemzeti hozzáférés. Elektronikus dokumentumok a könyvtárakban* című, az Országgházban 2012 októberében megtartott rendezvényt folytatja, amely az Országgyűlési Könyvtár és az MKE Jogi Szekció társszervezésében valósult meg. A könyvtári és a kiadói szakmai együttműködés és fórum jegyében, annak egy újabb fejezeteként képzeljük el a délutáni kerekasztal-beszélgetést. Az MKE Jogi szekciója létrehozott egy ötfős munkacsoportot, amelynek feladata, hogy készítsen egy, a digitalizálás szerzői jogi vonatkozásait tárgyaló kézikönyvet a könyvtári és kiadói szakma számára. A Jogi szekció az egri Vándorgyűlésen kívánja bemutatni a kézikönyv főbb tartalmi elemeit és megvitatni a könyvtáros szakma képviselőivel. A könyvtári és a kiadói egyeztetést – terveink szerint – 2013 őszén kívánjuk folytatni egy újabb rendezvény keretein belül, ahol a kiadókkal is szeretnénk megismertetni a kézikönyvet, és lehetőség szerint egy konstruktív és

mind a két fél számára elfogadható javaslatot elkészíteni és továbbítani majd a jogalkotónak.

A délutáni programunk tervezett címe: *Szerzői jog és digitalizálás – kézikönyv a gyakorlat számára* – kerekasztal-beszélgetés. Moderátorok: Amberg Eszter (OSZK KI) és Tóth Éva (OGYK).

A **Gyermekkönyvtáros Szekció** vándorgyűlési programjának címe: *Tudásáramoltatás, a könyvtáros szerepe*.

Az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója az MKE 45. Vándorgyűlésén péntek délelőtt tartja szekcióülését. Kiemelt figyelemmel fordulunk a magyar és nemzetközi gyermekirodalommal foglalkozók felé. Előadónk lesz Sándor Csilla, a *Csodaceruza* című folyóirat főszerkesztője és Nánási Yvette, a Magyar Gyermekkönyvkiadók Egyesülésének elnöke. A folyóirat és az egyesület szerepe és felelőssége vitathatatlan mai értékrendünk alakításában. A gyermekkönyvtáros alapvetően fontos feladata a kortárs gyermekirodalom ismerete is, ebben nyújtanak segítséget, tudást. Mi pedig ezt közvetítjük a családok, a pedagógusok és egymás felé.

A mese útja egy olyan irodalmi–könyvtári projekt (2009–2010-ben volt), amely megmozgatta a gyermekkel foglalkozó könyvtárosok nagy részét, iskolában, közkönyvtárban egyaránt. S talán lesz folytatása... – erről beszél majd Haszonné Kiss Katalin, az IBBY Magyar Egyesülése titkára. Az Év Gyermekkönyve Díja odaítélésében a gyermekkönyvtárosok is részt vesznek.

Bihari Albertné a könyvtáros szerepéről és lehetőségeiről beszél a tudásáramoltatás folyamatában. Tapasztalatai színhelye: Nyíregyháza és a környező települések. Hallhatunk az ott működő Gyermekkönyvtári Műhely munkájáról is, amely országos viszonylatban is kiemelkedő eredményeket ért el.

Reményeink szerint egy tartalmas délelőttöt tudunk együtt tölteni. Várunk mindenkit véleményével–tudásával szekcióülésünkre, hogy az áramlás részesei lehessünk!

Összeállította: Fehér Miklós